

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องการประเมินภาวะสุขภาพด้วยตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชสังกัดกรมสุขภาพจิต ในเขตภาคกลาง ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช 4 แห่ง ได้แก่ สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา / สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ / โรงพยาบาลศรีธัญญา / โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ราชนครินทร์ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 589 คน จากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 506 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 85.9 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงชื่อหน่วยงานและจำนวนพยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิค

ชื่อหน่วยงาน	จำนวนทั้งหมด	จำนวนที่รวบรวมได้	คิดเป็นร้อยละ
สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา	126	120	20.4
สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์	86	65	11.0
โรงพยาบาลศรีธัญญา	327	274	46.5
โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ราชนครินทร์	50	47	7.9
รวม	589	506	85.9

ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติและนำเสนอผลการวิจัยเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยต่างๆ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลภาวะสุขภาพทั่วไป
- ส่วนที่ 4 ความชุกของภาวะซึมเศร้า
- ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะสุขภาพ
- ส่วนที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้า
- ส่วนที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพและภาวะซึมเศร้า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช สังกัดกรมสุขภาพจิต ในเขตภาคกลาง จำนวน 506 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 87.5 เพศชายร้อยละ 12.5 คิดเป็นชายต่อหญิง 1:7 ส่วนมากเป็นพยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 68.0 และพยาบาลเทคนิค ร้อยละ 32.0 บทบาทความรับผิดชอบ ส่วนมากเป็นระดับผู้ปฏิบัติการงานในคลินิก ร้อยละ 59.5 รองลงมาคือ ระดับปฏิบัติการงานไม่ใช่คลินิก ร้อยละ 20.6 และน้อยที่สุดคือระดับหัวหน้างานในคลินิกและระดับหัวหน้างานไม่ใช่คลินิก ร้อยละ 11.3, 8.7 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 36.6 รองลงมาคืออายุระหว่าง 21-35 ปีและมากกว่า 46 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.2, 28.3 ตามลำดับ มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 55.1 รองลงมา มีสถานภาพโสด, สถานภาพม่ายหรือหย่า/แยก คิดเป็นร้อยละ 33.8, 11.1 ตามลำดับ ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 58.5 รองลงมาคือในระดับอนุปริญญา ร้อยละ 29.6 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 11.6 และอยู่ระหว่างการศึกษาคือในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 7.9 ปริญญาโท/มากกว่าปริญญาโท ร้อยละ 9.7 ไม่ได้ศึกษาต่อ ร้อยละ 82.4 มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 35.6 รองลงมาคือมากกว่า 20 ปีและระหว่าง 1-10 ปี ร้อยละ 34.6, 29.8 ตามลำดับ ส่วนมากผ่านการอบรมเฉพาะทางการพยาบาลจิตเวชคิดเป็นร้อยละ 70.8 มีเงินเดือนประจำระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.8 มีรายได้รวมเงินเดือนค่าล่วงเวลาและรายได้อื่นอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 43.9 และมีรายได้รวมน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 25.1 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชจำแนกตามลักษณะข้อมูลทั่วไป (n=506)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	63	12.5
หญิง	443	87.5
อายุ		
21-35 ปี	178	35.2
36-45 ปี	185	36.6
46 ปีขึ้นไป	143	28.3
Mean=39.69 ,SD=9.47,median=40.00 ,Min=22, Max=59		
สถานภาพสมรส		
โสด	171	33.8
สมรส	311	61.5
ม่าย/หย่า/แยก	24	4.7
การศึกษาสูงสุด		
อนุปริญญา	150	29.6
ปริญญาตรี/	296	58.5
ปริญญาโท/มากกว่าปริญญาโท	60	11.9
ศึกษาต่อในระดับ		
ปริญญาตรี	40	7.9
ปริญญาโท/มากกว่าปริญญาโท	49	9.7
ไม่ได้ระบุ	9	1.7
ไม่ได้ศึกษาต่อ	408	80.6
ตำแหน่ง		
พยาบาลวิชาชีพ	344	68.0
พยาบาลเทคนิค	162	32.0

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชจำแนกตามลักษณะข้อมูลทั่วไป (n=506) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทความรับผิดชอบในการทำงาน		
ระดับหัวหน้างานในคลินิก	51	11.3
ระดับหัวหน้างานไม่ใช่ในคลินิก	44	8.7
ระดับปฏิบัติการงานในคลินิก	301	59.5
ระดับปฏิบัติการงานไม่ใช่ในคลินิก	104	20.6
การอบรมเฉพาะทางจิตเวช		
เคย	358	70.8
ไม่เคย	148	29.2
ประสบการณ์ในการทำงานจิตเวช		
1-10 ปี	180	35.6
11-20 ปี	151	29.8
มากกว่า 20 ปี	175	34.6
Mean= 16.4 Min= 1 Max=36		
เงินเดือนประจำ		
น้อยกว่า10,000 บาท	134	26.5
10,001-20,000 บาท	257	50.8
20,001-30,000 บาท	101	20.0
มากกว่า 30,001 บาท	14	2.8
Mean= 15563.37 Min=5170 Max=37340		
รายได้รวมเงินเดือนและค่าล่วงเวลา		
น้อยกว่า 10,000 บาท	127	25.1
10,001-20,000 บาท	222	43.9
20,001-30,000 บาท	105	20.8
มากกว่า 30,001 บาท	52	10.3
Mean= 16939.60 Min=1000 Max=80000		

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านการทำงาน/สังคม/สิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านครอบครัว/
เศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านสุขภาพพบว่า พยาบาลส่วนมากได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 78.7 โดยกลุ่มที่ได้รับการตรวจสุขภาพมีผลการตรวจสุขภาพปกติร้อยละ 81.4 ผิดปกติร้อยละ 18.6 และกลุ่มที่มีผลการตรวจสุขภาพผิดปกติที่ตรวจพบ 3 อันดับแรกคือ มีระดับไขมันในเส้นเลือดสูง ร้อยละ 8.3 รองลงมาคือ มีก้อนเนื้อ/เนื้องอก, ความดันโลหิตสูง ร้อยละ 1.2, 0.9 ตามลำดับ โดยเข้าพบแพทย์เพื่อขอปรึกษาหรือรับการรักษา ร้อยละ 70.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัย ด้านการตรวจสุขภาพ

ข้อมูลด้านการตรวจสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
การตรวจสุขภาพประจำปี (n=506)		
ตรวจ	398	78.7
ไม่ได้ตรวจ	108	21.3
ผลการตรวจสุขภาพประจำปี (n=398)		
ปกติ	324	81.4
ผิดปกติ	74	18.6
ไขมันในเลือดสูง	42	8.3
เนื้องอก/มีก้อนเนื้อ	6	1.2
ความดันโลหิตสูง	5	0.9
ระดับน้ำตาลในเลือดสูง	5	0.9
โลหิตจาง	2	0.4
Eosinophils	2	0.4
อื่นๆ	12	2.4
การพบแพทย์เพื่อขอปรึกษาหรือรักษา (n=74)		
พบแพทย์	52	70.3
ไม่พบแพทย์	22	29.7

ด้านโรคประจำตัว พบว่า พยาบาลไม่มีโรคประจำตัวร้อยละ 74.3 มีโรคประจำตัว ร้อยละ 25.7 และที่พบบ่อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคภูมิแพ้ ร้อยละ 6.3 โรคไทรอยด์ร้อยละ 3.2 โรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 2.4 โดยอุปสรรคของโรคประจำตัวที่มีผลต่อการทำงานร้อยละ 6.7 และต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล ร้อยละ 9.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านโรคประจำตัว

ข้อมูลโรคประจำตัว	จำนวน	ร้อยละ
โรคประจำตัว (n=506)		
ไม่มี	376	74.3
มี	130	25.7
ภูมิแพ้	32	6.3
ไทรอยด์	16	3.2
ความดันโลหิตสูง	12	2.4
กระเพาะอาหาร	10	1.9
ปวดข้อ/ปวดหลัง/ปวดเข่า/กระดูกสันหลังเสื่อม/เข่าเสื่อม	8	1.5
หอบหืด	6	1.1
ไวรัสตับอักเสบบี	3	0.5
ปวดศีรษะ/ไมเกรน	3	0.5
กระดูกพรุน	2	0.3
ลมชัก	2	0.3
ทาลัสซีเมีย	2	0.3
เส้นเลือดในสมองตีบ	2	0.3
อื่นๆ	32	6.3
โรคประจำตัวเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน (เฉพาะผู้ที่มีโรคประจำตัว n=130)		
ไม่มี	96	73.8
มี	34	26.2
การเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลแบบผู้ป่วยใน (n=506)		
ไม่เคย	458	90.5
เคย	48	9.5

ด้านการใช้สารเสพติดพบว่า พยาบาลไม่เคยใช้ยานอนหลับ ร้อยละ 88.3 รองลงมาคือ ใช้บางครั้งและใช้บ่อยครั้งร้อยละ 9.7,2.0 ตามลำดับ ดื่มกาแฟก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ มากที่สุด ร้อยละ 48.4 รองลงมาคือไม่เคยดื่มและดื่มบางครั้งร้อยละ 29.1,22.5 ตามลำดับ ส่วนมากไม่เคยดื่มสุราเลยร้อยละ 82.2 รองลงมาคือดื่มสุราเป็นบางครั้งและดื่มเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 15.2,2.6 ไม่เคยสูบบุหรี่เลย ร้อยละ 93.3 รองลงมาคือสูบก่อนข้างบ่อย-บ่อย และสูบเป็นบางครั้ง ร้อยละ 4.0,2.8 และใช้สารอื่นๆ ใช้ก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆร้อยละ 0.8 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านการใช้สารเสพติด (n=506)

ปัจจัยด้านการใช้สารเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
ยานอนหลับ		
ไม่เคยใช้	447	88.3
ใช้บางครั้ง	49	9.7
ใช้ก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ	10	2.0
กาแฟ		
ไม่เคยดื่ม	147	29.1
ดื่มบางครั้ง	114	22.5
ดื่มก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ	245	48.4
สุรา		
ไม่เคยดื่ม	416	82.2
ดื่มบางครั้ง	77	15.2
ดื่มก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ	13	2.6
บุหรี		
ไม่เคยสูบ	472	93.3
สูบบางครั้ง	14	2.8
สูบก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ	20	4.0
อื่นๆ		
ไม่เคยใช้	500	98.8
ใช้บางครั้ง	2	0.4
ใช้ก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ	4	0.8

ด้านการออกกำลังกาย พบว่า ส่วนมากได้ออกกำลังกายเป็นบางวัน ร้อยละ 65.4 ออกกำลังกายเกือบทุกวันร้อยละ11.5 และไม่ได้ออกกำลังกายเลยร้อยละ 23.1

ด้านการรับประทานอาหาร พบว่าส่วนใหญ่รับประทานอาหารตรงเวลา ร้อยละ 51.6 ไม่ตรงเวลา ร้อยละ 48.4 สำหรับอาหารที่เลือกรับประทานเป็นประจำได้แก่ ผักสด/ผลไม้ ร้อยละ 86.2 รองลงมาได้แก่ เนื้อสัตว์, แป้ง/อาหารมันและขนมหวาน ร้อยละ 55.1, 35.2, 35.2 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านการออกกำลังกาย (n=506)

ปัจจัยด้านการออกกำลังกาย/การรับประทานอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
การออกกำลังกาย		
ออกกำลังกายเกือบทุกวัน	58	11.5
ออกกำลังกายบางวัน	331	65.4
ไม่ได้ออกกำลังกายเลย	117	23.1
การรับประทานอาหาร		
ตรงเวลา	261	51.6
ไม่ตรงเวลา	245	48.4
อาหารที่รับประทานเป็นประจำ		
แป้ง/อาหารมัน		
รับประทาน	178	35.2
ไม่รับประทาน	328	64.8
เนื้อสัตว์		
รับประทาน	279	55.1
ไม่รับประทาน	227	44.9
ขนมหวาน		
รับประทาน	178	35.2
ไม่รับประทาน	328	64.8
ผักสด/ผลไม้		
รับประทาน	436	86.2
ไม่รับประทาน	70	13.8

ด้านการทำงานพบว่า พยาบาลปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยในชายมากที่สุดร้อยละ 42.3 รองลงมาคือหอผู้ป่วยในหญิงร้อยละ 29.6 หน่วยงานอื่นและแผนกผู้ป่วยนอกร้อยละ 20.8, 7.3 ตามลำดับ โดยขึ้นปฏิบัติงานเวรหมุนเวียนเช้า-บ่าย-ดึกมากที่สุด ร้อยละ 52.2 ปฏิบัติงานเฉพาะเวรเช้า ร้อยละ 47.8 มีงานรับผิดชอบนอกเหนือจากงานประจำร้อยละ 58.3 เป็นงานในโรงพยาบาลร้อยละ 41.1 งานนอกโรงพยาบาลร้อยละ 7.1 สำหรับในหน่วยงานมีบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 72.7 การเพิ่มขึ้นเงินเดือนพิเศษส่วนมากเคยได้ทุก 2-5 ปี มากที่สุด ร้อยละ 43.7 รองลงมาคือ เคยได้ทุกปี, เคยได้มากกว่า 5-10 ปี ร้อยละ 35.4, 18.0 ตามลำดับ และไม่เคยได้เลยร้อยละ 3.0 มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 63.2 ไม่พึงพอใจในงานร้อยละ 36.8 มีความภูมิใจในการทำงานตลอดเวลาและรู้สึกภูมิใจเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.4 เท่ากัน และไม่ภูมิใจในงานเลยร้อยละ 1.2 ส่วนมากได้รับคำชื่นชมจากหัวหน้างานมากที่สุดร้อยละ 87.9 แต่ไม่เคยได้รับคำชื่นชมเลยร้อยละ 12.1 และคิดว่างานที่ทำมีส่วนช่วยให้มีความก้าวหน้าร้อยละ 84.2 ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านการทำงาน (n=506)

ปัจจัยด้านการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานที่ปฏิบัติ.		
หอผู้ป่วยในชาย	150	29.6
หอผู้ป่วยในหญิง	214	42.3
แผนกผู้ป่วยนอก	37	7.3
หน่วยงานอื่น	105	20.8
ลักษณะการปฏิบัติงาน		
ปฏิบัติงานหมุนเวียนเวรเช้า-บ่าย-ดึก	264	52.2
ปฏิบัติงานเฉพาะเวรเช้า	242	47.8
บุคลากรในหน่วยงานพอเพียงให้บริการ		
เพียงพอ	138	27.3
ไม่เพียงพอ	368	72.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านการทำงาน (n=506) (ต่อ)

ปัจจัยด้านการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ภาระงานที่รับผิดชอบนอกเหนืองานประจำ (n=506)		
ไม่มี	211	41.7
มี	295	58.3
งานในโรงพยาบาล	208	41.1
งานนอกโรงพยาบาล	36	7.1
ไม่ระบุ	51	10.0
การเพิ่มขึ้นเงินเดือนพิเศษ		
เคยได้ทุกปี	179	35.4
เคยได้ทุก 2-5 ปี	221	43.7
เคยได้มากกว่า 5-10 ปีขึ้นไป	91	18.0
ไม่เคยได้	15	3.0
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน		
พึงพอใจ	320	63.2
ไม่พึงพอใจ	186	36.8
ได้รับคำชื่นชมจากผู้บังคับบัญชา		
เคย	445	87.9
ไม่เคย	61	12.1
ความรู้สึกภูมิใจในงาน		
รู้สึกตลอดเวลา	250	49.4
รู้สึกเป็นบางครั้ง	250	49.4
ไม่รู้สึกภูมิใจ	6	1.2
งานที่ทำงานมีส่วนช่วยให้มีโอกาสก้าวหน้า		
มีโอกาสก้าวหน้า	426	84.2
ไม่มีโอกาสก้าวหน้า	80	15.8

ปัจจัยด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม พบว่า พยาบาลส่วนมากได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานร้อยละ 96.6 มีความขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชาร้อยละ 27.1 มีความขัดแย้งกับผู้ร่วมงานร้อยละ 35.8 มีผู้ไว้วางใจให้คำปรึกษาในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวร้อยละ 95.7 ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีความปลอดภัยร้อยละ 56.1 ไม่ปลอดภัยร้อยละ 43.9 ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม (n=506)

ปัจจัยด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
การยอมรับในความสามารถจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน		
ได้รับ	489	96.6
ไม่ได้รับ	17	3.4
มีผู้ไว้วางใจให้คำปรึกษาในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว		
มี	484	95.7
ไม่มี	22	4.3
เคยทะเลาะหรือมีข้อขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา		
เคย	137	27.1
ไม่เคย	369	72.9
เคยทะเลาะหรือมีข้อขัดแย้งกับผู้ร่วมงาน		
เคย	181	35.8
ไม่เคย	325	64.2
ความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน		
ปลอดภัย	284	56.1
ไม่ปลอดภัย	222	43.9

ปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจ ด้านครอบครัว พบว่า พยาบาลพักอยู่หอพัก โรงพยาบาลมากที่สุดร้อยละ 46.4 รองลงมาได้แก่ บ้านของตนเอง, บ้านญาติ/อื่นๆร้อยละ 42.9, 10.7 ตามลำดับ บรรยากาศในครอบครัวรักใคร่กันดีร้อยละ 79.4 รองลงมาคือขัดแย้งกัน/ ทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆร้อยละ 11.3 และเรื่อยๆไม่ถึงกับรักใคร่กันมาก ร้อยละ 9.3 บุคคลในครอบครัวมีส่วนรับรู้ความกังวลใจคิดเป็นร้อยละ 80.6 การจากกันนานๆในครอบครัวมีร้อยละ 20.4 บุคคลในครอบครัวที่มีประวัติเจ็บป่วยทางกายร้อยละ 50.0 และมีประวัติเจ็บป่วยทางจิตร้อยละ 6.7 และประสบกับภาวะสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิตร้อยละ 8.9 ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัย ด้านครอบครัว(n=506)

ปัจจัยด้านครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่อาศัย		
หอพักโรงพยาบาล	235	46.4
บ้านของตนเอง	217	42.9
บ้านญาติ/อื่นๆ	54	10.7
บรรยากาศความสัมพันธ์ในครอบครัว		
รักใคร่กันดี	402	79.4
เรื่อยๆไม่ถึงกับรักใคร่กันมาก	47	9.3
ขัดแย้งกัน/ทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆ	57	11.1
บุคคลในครอบครัวมีส่วนรับรู้ความกังวลใจ		
มี	408	80.6
ไม่มี	98	19.4
ท่านและบุคคลในครอบครัวต้องจากกันนานๆ		
ใช่	103	20.4
ไม่ใช่	403	79.6

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัย ด้านครอบครัว(n=506) (ต่อ)

ปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติเจ็บป่วยทางกายในครอบครัว		
มี	253	50.0
ไม่มี	253	50.0
ประวัติเจ็บป่วยทางจิตเวชในครอบครัว		
มี	34	6.7
ไม่มี	472	93.3
การประสพภาวะสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิต		
มี	45	8.9
ไม่มี	461	91.1

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่า พยาบาลมีหนี้สินและภาระต้องผ่อนส่งร้อยละ 70.9 ไม่มีหนี้สินร้อยละ 29.1 และมีรายได้พอใช้ไม่เหลือเก็บร้อยละ 31.6 รองลงมาคือ มีพอใช้เหลือเก็บ ไม่พอใช้และมีหนี้สิน ไม่พอใช้แต่ไม่มีหนี้สินร้อยละ 47.6, 15.2, 5.5 ตามลำดับ โดยที่ต้องเป็นผู้หารายได้ให้ครอบครัวเพียงลำพังร้อยละ 17.2 พึ่งพอใจในค่าตอบแทนหรือเงินเดือนร้อยละ 53.4 โดยที่สภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีผลกระทบต่อครอบครัวร้อยละ 50.4 สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันร้อยละ 39.5 และไม่สามารถใช้ชีวิตได้ปกติร้อยละ 12.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (n=506)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
หนี้สินและภาระที่ต้องผ่อนส่ง		
มี	359	70.9
ไม่มี	147	29.1
รายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย		
พอใช้เหลือเก็บ	160	31.6
พอใช้ไม่เหลือเก็บ	241	47.6
ไม่พอใช้แต่ไม่มีหนี้สิน	28	5.5
ไม่พอใช้และมีหนี้สิน	77	15.2
หาเลี้ยงครอบครัวโดยลำพัง		
ใช่	87	17.2
ไม่ใช่	419	82.8
พอใจในค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน		
พอใจ	270	53.4
ไม่พอใจ	236	46.6

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำแนกตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (n=506) (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพเศรษฐกิจและสังคมมีผลกระทบต่อครอบครัว		
มี	255	50.4
ไม่มีผล	251	49.6
สามารถใช้ชีวิตในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน (n= 255)		
ปกติ	197	77.25
ไม่ปกติ	58	22.75

ส่วนที่ 3 ข้อมูลสุขภาพทั่วไป

จากการประเมินภาวะสุขภาพทั่วไป SF-36 ของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช โดยแบ่งภาวะสุขภาพเป็น 8 ด้าน แต่ละด้านจะมีค่าคะแนนรายด้าน จำแนกเป็นรายชื่อ จากข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อคำถาม สำหรับในข้อที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบภาวะสุขภาพ ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา แสดงในตารางดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนความคิดเห็นด้านสุขภาพทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพใน 1 เดือนที่ผ่านมา พยาบาลมีสุขภาพดี มากที่สุดร้อยละ 57.3 สุขภาพไม่ดีเลยร้อยละ 4.9 และเมื่อเปรียบเทียบกับ 1 ปีที่ผ่านมาพบว่า ร้อยละ 57.3 มีภาวะสุขภาพเหมือนเดิม ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป(SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายชื่อ ด้านที่ 1 ความคิดเห็นด้านสุขภาพทั่วไปมีทั้งหมด 5 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป(ร้อยละ)				
		ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดีเลย
1. โดยทั่วไป 1 เดือนสุขภาพที่ผ่านมาของท่าน	506	2.8	15.0	57.3	20.0	4.9

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป(ร้อยละ)				
		ดีขึ้นมาก	ดีขึ้นบ้าง	เหมือนเดิม	แย่ลงบ้าง	แย่ลงมาก
2. เปรียบเทียบช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันสุขภาพของท่าน	506	4.9	17.4	57.3	17.6	2.8

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)				
		ถูกต้องที่สุด	ถูกต้องส่วนมาก	ไม่ทราบ	ไม่ถูกต้องส่วนมาก	ไม่ถูกต้องเลย
33. ฉันดูเหมือนจะป่วยง่ายกว่าคนอื่น	506	0	12.5	4.7	29.4	53.4
34. ฉันมีสุขภาพดีเหมือนทุกคนที่ฉันรู้จัก		15.8	54.0	13.0	14.0	3.2
35. ฉันคิดว่าสุขภาพของฉันจะแย่ลง		0	17.8	12.1	31.2	38.9
36. สุขภาพของฉันดีเยี่ยม		9.7	48.0	11.7	24.1	6.5

ด้านความสามารถในการทำหน้าที่ด้านร่างกาย พบว่ากิจกรรมที่ต้องออกแรงมากเช่น วิ่ง ยกของหนัก เล่นกีฬาที่ใช้แรงมากมีผลมากต่อสุขภาพ มากที่สุดร้อยละ 22.7 สำหรับกิจกรรมที่ไม่มีผลต่อสุขภาพมีผู้ตอบมากที่สุดได้แก่ การเดินขึ้นบันได 1 ชั้น ร้อยละ 89.9 และการอาบน้ำแต่งตัว ร้อยละ 94.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป(SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายข้อ ด้านที่ 2 ด้านความสามารถในการทำหน้าที่ด้านร่างกาย มีทั้งหมด 10 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)		
		มีผลมาก	มีผลบ้างเล็กน้อย	ไม่มีผล
3. กิจกรรมที่ต้องออกแรงมาก เช่น วิ่ง ยกของหนัก เล่นกีฬาที่ใช้แรงมาก	506	22.7	58.9	18.4
4. กิจกรรมที่ออกแรงปานกลาง เช่น ย้ายโต๊ะ ภูบ้าน		4.2	33.6	62.3
5. ยกของ หรือหิ้วตะกร้าจ่ายตลาด		4.2	22.7	73.1
6. เดินขึ้นบันไดหลายๆชั้น		6.5	51.2	42.3
7. เดินขึ้นบันได 1 ชั้น		1.2	8.9	89.9
8. ก้มตัวหรือคุกเข่าหรือโค้งตัว		4.3	35.8	59.9
9. เดินทางระยะมากกว่า 1 กิโลเมตร		9.5	41.7	48.8
10. เดินทางหลายช่วงเสาไฟฟ้า		7.1	32.2	60.7
11. เดินทางมากกว่า 30 เมตร หรือประมาณครึ่งทางระหว่างเสาไฟฟ้า		0.6	20.0	79.4
12. อาบน้ำและแต่งตัว		0.4	5.3	94.3

ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดอันเนื่องมาจากปัญหาด้านร่างกายมีเพียงร้อยละ 12.3-17.4 ที่ปัญหาด้านร่างกายมีผลต่อสุขภาพ และปัญหาด้านร่างกายไม่มีผลต่อสุขภาพมากที่สุดร้อยละ 82.6-87.7 ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป(SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายข้อ ด้านที่ 3 บทบาทที่ถูกจำกัดอันเนื่องมาจากปัญหาด้านร่างกาย มีทั้งหมด 4 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)	
		ใช่	ไม่ใช่
13. ทำให้ต้องลดเวลาในการทำงานหรือกิจกรรมลง	506	12.3	87.7
14. ทำงานได้น้อยกว่าที่ตั้งใจไว้		17.4	82.6
15. ทำงานหรือกิจกรรมบางอย่าง ไม่ได้อย่างที่เคย		16.2	83.8
16. มีความยากลำบากในการทำงานหรือกิจกรรมต้องใช้ความพยายามเพิ่มมากขึ้น		14.4	85.6

ด้านความเจ็บปวด พบว่า ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาอาการเจ็บปวดตามร่างกายมีผลต่อสุขภาพเพียงเล็กน้อย มากที่สุดร้อยละ 56.3 และอาการเจ็บปวด ไม่รบกวนการทำงานตามปกติเลย มากที่สุดร้อยละ 49.2 สรุปได้ว่า อาการเจ็บปวดตามร่างกายมีผลต่อสุขภาพเพียงเล็กน้อย และไม่รบกวนการทำงาน ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป(SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายชื่อ ด้านที่ 4 ด้านความเจ็บปวด มีทั้งหมด 2 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)				
		ไม่มีเลย	เพียงเล็กน้อย	ปานกลาง	รุนแรง	รุนแรงมาก
21. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีอาการเจ็บปวดตามร่างกายหรือไม่	506	26.9	56.3	15.0	0	1.8

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)				
		ไม่มีเลย	เพียงเล็กน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
22. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา อาการปวดรบกวนการทำงานตามปกติของท่านหรือไม่	506	49.2	40.1	8.7	0	2.0

ด้านสุขภาพจิต พบว่า พยาบาลกลุ่มที่ประสาทเครียดเกือบตลอดเวลา มีมากที่สุดถึงร้อยละ 52.2 และรู้สึกหุดหู่จนไม่มีอะไรทำให้สดชื่นขึ้นได้ตลอดเวลา มากที่สุดถึงร้อยละ 60.5 และมีอาการท้อแท้ ห่อเหี่ยว เกือบตลอดเวลา มากที่สุดถึงร้อยละ 45.7 มีความสงบสุขและมีความสุข บ่อยๆ มากที่สุดร้อยละ 41.3, 42.1 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป (SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายข้อ ด้านที่ 5 ด้านสุขภาพจิต มีทั้งหมด 5 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)					
		ไม่มีเลย	นานๆครั้ง	บางเวลา	บ่อยๆ	เกือบตลอดเวลา	ตลอดเวลา
24.ประสาทเครียด	506	0.2	0.8	7.1	30.4	52.2	9.3
25.หุดหู่จนไม่มีอะไรทำให้ สดชื่นขึ้นได้		0	0.6	2.6	8.7	27.7	60.5
26.สงบและเป็นสุข		1.0	4.7	26.3	41.3	23.7	3.0
28.ท้อแท้ ห่อเหี่ยว		0.4	0.6	4.2	15.0	45.7	34.2
30.มีความสุข		1.4	4.0	23.7	42.1	23.3	5.5

ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดอันเนื่องมาจากปัญหาทางอารมณ์ พบว่า มีเพียงร้อยละ 13.0-19.2 ของกิจกรรมทั้ง 3 ข้อ ที่ปัญหาทางอารมณ์มีผลต่อสุขภาพและการทำงาน ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป (SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายข้อ ด้านที่ 6 บทบาทที่ถูกจำกัดอันเนื่องมาจากปัญหาทางอารมณ์ มีทั้งหมด 3 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)	
		ใช่	ไม่ใช่
17. ลดเวลาในการทำงานหรือกิจกรรมลง	506	13.0	87.0
18. ทำงานได้น้อยกว่าที่ตั้งใจไว้		17.4	82.6
19. ขาดความรอบคอบในการทำงานหรือกิจกรรมเหมือนอย่างที่เคยทำได้		19.2	80.8

ด้านบทบาททางสังคม พบว่า มีร้อยละ 45.3 ที่ปัญหาสุขภาพกายหรือปัญหาทางอารมณ์ไม่รบกวนความสัมพันธ์กับครอบครัวเพื่อนฝูงหรือเพื่อนบ้านเลย และร้อยละ 49.2 ตอบว่า

ปัญหาสุขภาพทางกายหรือจิตใจ ไม่รบกวนต่อการเข้าสังคม การพบปะเพื่อนฝูงและญาติสนิทเลย ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป (SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายข้อ ด้านที่ 7 บทบาททางสังคม มีทั้งหมด 2 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)				
		ไม่มีเลย	เพียงเล็กน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
20. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ปัญหาสุขภาพกายหรือปัญหาทางอารมณ์รบกวนความสัมพันธ์ของท่านกับครอบครัวเพื่อนฝูง หรือเพื่อนบ้านบ้างหรือไม่อย่างไร	506	45.3	41.5	10.1	2.8	0.4

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)				
		ตลอดเวลา	เกือบตลอดเวลา	บางเวลา	นานๆ ครั้ง	ไม่รบกวน
32. ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ปัญหาสุขภาพทางกายหรือจิตใจ ทำให้รบกวนต่อการเข้าสังคม การพบปะเพื่อนฝูงและญาติสนิทของท่านอย่างไรบ้าง	506	0.2	1.4	19.4	29.8	49.2

ด้านความกระฉับกระเฉงหรือความมีชีวิตชีวา พบว่า กลุ่มพยาบาลที่รู้สึกสดชื่นมีชีวิตชีวา บ่อยๆ มากที่สุดร้อยละ 45.7 และไม่รู้สีกสดชื่นมีชีวิตชีวาเลย ร้อยละ 0.4 มีพลังมากเป็นบางเวลา มากที่สุดร้อยละ 36.6 และไม่มีพลังเลย ร้อยละ 3.6 และไม่รู้สีกว่าจะทำอะไรไม่ได้ มากที่สุดร้อยละ 47.8 รู้สึกเหนื่อยล้านานๆ ครั้ง มากที่สุดร้อยละ 48.0 และรู้สึกเหนื่อยล้าตลอดเวลา ร้อยละ 0.4 ดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ร้อยละของพยาบาลจำแนกตามคำตอบของสุขภาพทั่วไป (SF-36) จำแนกรายด้านเป็นรายข้อ ด้านที่ 8 ความกระฉับกระเฉง มีทั้งหมด 4 ข้อ (n=506)

ภาวะสุขภาพทั่วไป	จำนวน (n)	ระดับสุขภาพทั่วไป (ร้อยละ)					
		ไม่มีเลย	นานๆ ครั้ง	บางเวลา	บ่อยๆ	เกือบตลอด เวลา	ตลอด เวลา
23. รู้สึกสดชื่น มีชีวิตชีวา		0.4	5.1	30.0	45.7	15.2	3.6
27. มีพลังมาก		3.6	9.3	36.6	33.4	15.4	1.8
29. รู้สึกว่าจะทำอะไรไม่ได้		47.8	34.8	14.2	3.0	0.2	0
31. รู้สึกเหนื่อยล้า		6.9	48.0	33.6	9.3	1.8	0.4

ผลการศึกษาจากแบบประเมินภาวะสุขภาพทั่วไป (SF-36) แสดงคะแนนเฉลี่ยของ ภาวะสุขภาพทั่วไปรายด้านทั้ง 8 ด้าน ของภาวะสุขภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนภาวะสุขภาพทั่วไป ของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n = 506)

ภาวะสุขภาพรายด้าน	คะแนนเต็ม	Mean	SD
1. ความคิดเห็นด้านสุขภาพทั่วไป	50	32.5	8.4
2. ความสามารถในการทำหน้าที่ด้านร่างกาย	100	78.4	17.1
3. บทบาทที่ถูกจำกัดอันเนื่องมาจากปัญหาด้านร่างกาย	40	33.9	11.8
4. ความเจ็บปวด	20	15.9	3.7
5. สุขภาพจิต	50	36.0	6.6
6. บทบาทที่ถูกจำกัดอันเนื่องมาจากปัญหาทางด้านอารมณ์	30	25.0	9.5
7. บทบาททางสังคม	20	16.37	3.4
8. ความกระฉับกระเฉง	40	26.18	5.0
	คะแนนรวม	350	264.5
		Min=86	Max=341

คะแนนระดับสุขภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จากคะแนนแบบประเมินภาวะสุขภาพทั่วไป มีคะแนนเต็ม 350 คะแนน โดยรวมข้อคำถามทั้ง 8 ด้าน และแบ่งระดับภาวะสุขภาพของพยาบาลทั้งหมดเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ $< P_{50}$, P_{50-75} และ $> P_{75}$ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ พบว่า พยาบาลมีสุขภาพ ไม่ดี ถึงร้อยละ 49.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละของการสรุปผลภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชจำแนกตามระดับภาวะสุขภาพ (n = 506)

ภาวะสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
สุขภาพดีเยี่ยม	133	26.3
สุขภาพดี	125	24.7
สุขภาพไม่ดี	248	49.0

ส่วนที่ 4 ความชุกของภาวะซึมเศร้าของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ผลการศึกษา พบว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช ไม่มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 97.4 และมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 2.6 พบว่าร้อยละ 0.9 มีภาวะซึมเศร้ารุนแรง และร้อยละ 1.5 มีภาวะเครียดและซึมเศร้าที่ควรได้รับการรักษาตั้งแต่แรก ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละความชุกของภาวะซึมเศร้าของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=506)

ภาวะซึมเศร้า	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มที่ไม่มีภาวะซึมเศร้า	493	97.4
กลุ่มที่มีภาวะซึมเศร้า	13	2.6
มีภาวะเครียดและซึมเศร้าที่ควรได้รับการรักษา	5	0.9
มีภาวะซึมเศร้ารุนแรง		1.5

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะสุขภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล พบว่า ในเพศหญิง สุขภาพไม่ดี ร้อยละ 50.8 สูงกว่าเพศชายแสดงว่าเพศชายมีสุขภาพดีกว่าเพศหญิง พบว่า กลุ่มที่มีอายุมากตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 55.9 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า กลุ่มที่จบระดับการศึกษาอนุปริญญา มีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 52.7 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่ศึกษาสูงกว่าตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และกลุ่มที่เป็นพยาบาลเทคนิค มีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 50.0 สูงกว่าพยาบาลวิชาชีพเล็กน้อย ระดับหัวหน้างานทั้งในคลินิกและไม่ใช่คลินิกมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 63.4 สูงกว่าในระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 30,001 บาท สุขภาพไม่ดีร้อยละ 52.9 สูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า ดังแสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
เพศ							
ชาย	63	36.5	23.8	39.7	7.233	2	.027**
หญิง	443	50.8	24.8	24.4			
อายุ							
21-35 ปี	178	44.4	23.6	32.0	12.798	4	.012*
36-45 ปี	185	48.1	22.7	29.2			
46 ปีขึ้นไป	143	55.9	28.7	15.4			

**P<0.05

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
การศึกษาสูงสุด							
อนุปริญญา	150	52.7	22.7	24.7	1.151	2	.562
ปริญญาตรี/โท/สูงกว่าปริญญาโท	356	47.5	25.6	27.0			
ตำแหน่ง							
พยาบาลวิชาชีพ	344	48.5	25.0	26.5	.097	2	.952
พยาบาลเทคนิค	162	50.0	24.1	25.9			
บทบาทความรับผิดชอบ							
หัวหน้างานคลินิก/ไม่ใช่คลินิก	101	63.4	21.8	14.9	16.405	4	.003**
ปฏิบัติการงานในคลินิก	301	45.5	27.6	26.9			
ปฏิบัติการงานไม่ใช่คลินิก	104	45.2	19.2	35.6			
รายได้รวม							
น้อยกว่า 10,000 บาท	127	51.2	19.7	29.1	6.074	4	.194
10,001-20,000 บาท	222	45.0	26.1	28.8			
มากกว่า 20,001 บาท	157	52.9	26.8	20.4			

**P<0.05

ปัจจัยด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มที่ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี มีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 51.3 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ตรวจสุขภาพ ดังแสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสุขภาพกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยด้านสุขภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
การตรวจสุขภาพประจำปี							
ตรวจ	398	51.3	23.6	25.1	3.759	2	0.153
ไม่ได้ตรวจ	108	40.7	28.7	30.6			

ปัจจัยด้านการใช้สารเสพติด พบว่า กลุ่มที่ใช้ยานอนหลับมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 71.2 สูงกว่า กลุ่มที่ไม่เคยใช้ยาเลย และในกลุ่มที่ดื่มกาแฟมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 50.7 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยดื่ม ดังแสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการใช้สารเสพติดกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยด้านการใช้ สารเสพติด	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
ยานอนหลับ							
ไม่เคยใช้	447	46.1	25.5	28.4	14.292	2	.001*
ใช้**	59	71.2	18.6	10.2			
กาแฟ							
ไม่เคยดื่ม	147	44.9	25.2	29.9	1.782	2	.412
ดื่ม**	359	50.7	24.5	24.8			

*P<0.01

** ใช้/ดื่ม = บางครั้ง - ใช้ก่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ

ปัจจัยด้านการออกกำลังกาย/การรับประทานอาหาร พบว่า กลุ่มที่ไม่ได้ออกกำลังกายเลย มีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 59.0 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่ออกกำลังกายเกือบทุกวันหรือกลุ่มที่ได้ออกกำลังกายบ้างวัน และกลุ่มที่มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารไม่ตรงเวลามีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 55.9 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่รับประทานอาหารตรงเวลา ดังแสดงในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการออกกำลังกายและการรับประทานอาหารกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยด้านการออกกำลังกาย/ ด้านการรับประทานอาหาร	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
การออกกำลังกาย							
ออกกำลังกายเกือบทุกวัน	58	29.3	20.7	50.0	23.122	4	<.001*
ออกบางวัน	331	48.9	26.6	24.5			
ไม่ได้ออกเลย	117	59.0	21.4	19.7			
การรับประทานอาหาร							
ตรงเวลา	261	42.5	24.1	33.3	14.882	2	0.001*
ไม่ตรงเวลา	245	55.9	25.3	18.8			

**P<0.01

จากตารางที่ 4.22-4.25 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสุขภาพ ได้แก่ ด้านโรคประจำตัว ด้านการใช้สารเสพติด ด้านการออกกำลังกาย ด้านการรับประทานอาหารกับภาวะสุขภาพทั่วไป ด้วยสถิติ Chi-square พบว่า

ปัจจัยด้านเพศ อายุ บทบาทความรับผิดชอบ การใช้ยานอนหลับ การดื่มกาแฟ การสูบบุหรี่ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.05)

ปัจจัยด้านการทำงาน พบว่า กลุ่มที่ปฏิบัติงานอยู่ในแผนกหอผู้ป่วยใน มีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 49.1 ซึ่งพบว่าสูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยนอกและหน่วยงานอื่น และกลุ่มที่ปฏิบัติงานเวรเช้าสุขภาพไม่ดีร้อยละ 50.4 สูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานเวรหมุนเวียนเพียงเล็กน้อย และในกลุ่มที่ต้องรับภาระงานนอกเหนืองานประจำ มีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 50.5 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ต้องรับภาระงานนอกเหนืองานประจำ กลุ่มที่ไม่พึงพอใจในงานมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 55.4 ซึ่งสูงกว่าในกลุ่มที่พึงพอใจในงาน กลุ่มที่บุคลากรในหน่วยงานไม่เพียงพอให้บริการมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 50.8 สูงกว่าหน่วยงานที่มีบุคลากรเพียงพอ และกลุ่มที่เห็นว่างานที่ทำไม่ช่วยให้มีโอกาสก้าวหน้ามีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 61.3 ซึ่งสูงมากกว่ากลุ่มที่เห็นว่างานมีโอกาสนก้าวหน้า ดังแสดงในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการทำงานกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยด้านการทำงาน	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
หน่วยงานที่ปฏิบัติ							
หอผู้ป่วยใน*	364	52.7	23.1	24.2	7.566	4	.109
แผนกผู้ป่วยนอก	37	43.2	27.0	29.7			
หน่วยงานอื่น	105	38.1	29.5	32.4			
ลักษณะการปฏิบัติงาน							
หมุนเวียนเวรเช้า-บ่าย-ดึก	264	47.7	24.6	27.7	0.580	2	0.748
ปฏิบัติงานเวรเช้า	242	50.4	24.8	24.8			
ภาระงานที่รับผิดชอบนอกเหนืองานประจำ							
มี	295	50.5	25.4	24.1	1.794	2	0.408
ไม่มี	211	46.9	23.7	29.4			
บุคลากรในหน่วยงานพอเพียงให้บริการ							
เพียงพอ	138	44.2	23.2	32.6	3.959	2	0.138
ไม่เพียงพอ	368	50.8	25.3	23.9			

* ผู้ป่วยในชาย-หญิง

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการทำงานกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (ต่อ)

ปัจจัยด้านการทำงาน	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
ความพึงพอใจในงาน							
พึงพอใจ	320	45.3	25.6	29.1	5.286	2	0.071
ไม่พึงพอใจ	186	55.4	23.1	21.5			
โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน							
มี	426	46.7	24.9	28.4	7.542	2	.023**
ไม่มี	80	61.3	23.8	15.0			

**P<0.05

จากตารางที่ 4.26 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการทำงาน กับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชด้วยสถิติ Chi-square พบว่า โอกาสก้าวหน้าในการทำงานมีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มที่ไม่มีผู้ไว้วางใจให้คำปรึกษาเลยมีสุขภาพไม่ดีขึ้นร้อยละ 72.7 กลุ่มที่เคยทะเลาะหรือขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชามีสุขภาพไม่ดีขึ้นร้อยละ 59.1 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยทะเลาะหรือขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา และในกลุ่มที่ปฏิบัติงานในสถานที่ไม่ปลอดภัย พบว่าสุขภาพไม่ดีขึ้นร้อยละ 53.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยด้านสังคม/ สิ่งแวดล้อม	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
มีผู้ไว้วางใจให้คำปรึกษาในโรงงานและเรื่องส่วนตัว							
มี	484	47.9	25.0	27.1	5.622	2	.060
ไม่มี	22	72.7	18.2	9.1			
เคยทะเลาะหรือขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา							
เคย	137	59.1	20.4	20.4			
ไม่เคย	369	45.3	26.3	28.5	7.746	2	.021**
ด้านสิ่งแวดล้อม							
ความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน							
ปลอดภัย	284	43.3	26.4	30.3	8.990	2	.011**
ไม่ปลอดภัย	222	56.3	22.5	21.2			

**P<0.05

จากตารางที่ 4.27 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการทำงาน/สังคม/สิ่งแวดล้อม ด้วยสถิติ Chi-square พบว่ามี 2 ปัจจัย คือ การทะเลาะหรือขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ(p<0.05)

ปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจ พบว่ากลุ่มที่อาศัยบ้านของตนเองมีสุขภาพดีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 54.8 สูงกว่ากลุ่มที่อยู่หอพักโรงพยาบาล และกลุ่มที่ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 71.9 กลุ่มที่ต้องสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิตมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 57.8 ด้านเศรษฐกิจพบว่ากลุ่มที่มีรายได้ไม่พอใช้และมีหนี้สินมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 61.9 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่รายได้พอใช้ค่อนข้างมาก กลุ่มที่ต้องการเลี้ยงครอบครัวโดยลำพังมีสุขภาพไม่ดีร้อยละ 60.9 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ต้องการเลี้ยงครอบครัวโดยลำพัง ดังแสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจกับภาวะสุขภาพทั่วไปของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจ	จำนวน (n)	ร้อยละของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
สถานที่อาศัย							
หอพักโรงพยาบาล	235	42.6	27.2	30.2	11.325	4	.023**
บ้านของตนเอง	217	54.8	20.3	24.9			
บ้านญาติ/ที่อื่นๆ	54	53.7	31.5	14.8			
บรรยากาศความสัมพันธ์ในครอบครัว							
รักใคร่กันดี	402	45.0	24.9	30.1	20.083	4	>.001
เรื่อยๆไม่ถึงกับรักใคร่กันมาก	47	55.3	27.7	17.0			
ขัดแย้งกันเล็กน้อย/ทะเลาะ	57	71.9	21.1	7.0			
เบาะแว้งกันบ่อยๆ							
การประสภาวะสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิต							
มี	45	57.8	15.6	26.7	2.450	2	.294
ไม่มี	461	48.2	25.6	26.2			
รายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย							
พอใช้เหลือเก็บ/ไม่เหลือเก็บ	401	41.9	26.9	31.3	17.488	4	.002**
ไม่พอใช้แต่ไม่มีหนี้สิน	28	48.1	22.4	29.5			
ไม่พอใช้และมีหนี้สิน	77	61.9	26.7	11.4			

** P<0.05

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจกับภาวะสุขภาพทั่วไปของ
 พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (ต่อ)

ปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจ	จำนวน (n)	ร้อยละ ของภาวะสุขภาพ			χ^2	df	p-value
		ไม่ดี	ดี	ดีเยี่ยม			
หาเลี้ยงครอบครัวโดยลำพัง							
ใช่	87	60.9	16.1	23.0	6.628	2	.036**
ไม่ใช่	419	46.5	26.5	27.0			

**P<0.05

จากตารางที่ 4.28 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว/เศรษฐกิจ ด้วยสถิติ Chi-square พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านสถานที่อาศัย บรรยากาศความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านรายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย ด้านการหาเลี้ยงครอบครัวโดยลำพัง มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$)

ส่วนที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช จำนวน 506 คน พบว่าในเพศหญิงมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 2.7 สูงกว่าในเพศชาย เล็กน้อย และในกลุ่มที่มีอายุน้อยพบว่ามีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 4.5 สูงกว่ากลุ่มที่อายุมากกว่า ในกลุ่มคนที่เป็น โสดพบภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 4.1 สูงกว่าคนที่สมรสแล้ว กลุ่มที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 2.8 สูงกว่า กลุ่มที่การศึกษาในระดับต่ำกว่า กลุ่มที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี/ปริญญาโท/สูงกว่ามีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 8.2 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาต่อ พยาบาลวิชาชีพมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 2.6 สูงกว่าพยาบาลเทคนิคเล็กน้อย กลุ่มที่ไม่เคยได้รับการอบรมเฉพาะทางจิตเวชมีภาวะซึมเศร้ามากกว่ากลุ่มที่เคยผ่านการอบรม กลุ่มที่มีประสบการณ์พยาบาลน้อยคือช่วง 1-10 ปี ร้อยละ 4.7 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่ากลุ่มที่ ประสบการณ์พยาบาลสูงกว่า และในกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานจิตเวชน้อยมีภาวะซึมเศร้ามากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานนานกว่า กลุ่มพยาบาลระดับปฏิบัติการในคลินิกมีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 3.0 สูงกว่ากลุ่มที่รับผิดชอบด้านอื่น กลุ่มที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 5.2 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่ากลุ่มที่มีเงินเดือนมากกว่าและกลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 10000 บาท ร้อยละ 5.5 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่ากลุ่มที่รายได้มาก ดังแสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	62	98.4	1	1.6
หญิง	431	97.3	12	2.7
อายุ				
21-35 ปี	170	95.5	8	4.5
36-45 ปี	181	97.8	4	2.2
46 ปีขึ้นไป	142	99.3	1	0.7
สถานภาพสมรส				
โสด	164	95.9	7	4.1
สมรส	305	98.1	6	1.9
ม่ายหรือหย่า/แยก	24	100.0	0	0
การศึกษาสูงสุด				
อนุปริญญา	147	98.0	3	2.0
ปริญญาตรี/ปริญญาโท/สูงกว่าป.โท	356	97.2	10	2.8
กำลังศึกษาต่อในระดับ				
ปริญญาตรี/ปริญญาโท/สูงกว่า	90	91.8	8	8.2
ไม่ได้ศึกษาต่อ	403	98.8	5	1.2
ตำแหน่ง				
พยาบาลวิชาชีพ	335	97.4	9	2.6
พยาบาลเทคนิค	158	97.5	4	2.5

ตารางที่ 4.29 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13) (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การอบรมเฉพาะทางจิตเวช				
เคย	350	97.8	8	2.2
ไม่เคย	143	96.6	5	3.4
ประสบการณ์ในการทำงานจิตเวช				
1-10 ปี	173	96.1	7	3.9
11-20 ปี	146	96.7	5	3.3
มากกว่า 20 ปี	174	99.4	1	0.6
บทบาทความรับผิดชอบ				
หัวหน้างานคลินิก/ไม่ใช่คลินิก	100	99.0	1	1.0
ระดับปฏิบัติการงานในคลินิก	292	97.0	9	3.0
ระดับปฏิบัติการงานไม่ใช่คลินิก	101	97.1	3	2.9
รายได้รวมทั้งเงินเดือนและค่าล่วงเวลา				
น้อยกว่า 10,000 บาท	120	94.5	7	5.5
10,001-20,000 บาท	219	98.6	3	1.4
มากกว่า 20,001 บาท	154	98.1	3	1.9

ปัจจัยด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.7 กลุ่มที่มีโรคประจำตัวมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.8 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มที่โรคประจำตัวเป็นอุปสรรคต่อการทำงานร้อยละ 11.8 มีภาวะซึมเศร้า และกลุ่มที่ไม่เคยต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 2.6 สูงกว่าคนที่เคยรักษาตัวในโรงพยาบาลเล็กน้อย ดังแสดงในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านสุขภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยด้านสุขภาพ	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การตรวจสุขภาพประจำปี				
ตรวจ	389	97.7	9	2.3
ไม่ได้ตรวจ	104	96.3	4	3.7
โรคประจำตัว				
มี	125	96.2	5	3.8
ไม่มี	368	97.9	8	2.1
อุปสรรคของโรคประจำตัวต่อการทำงาน				
มี	30	88.2	4	11.8
ไม่มี	96	100.0	0	0
การเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล				
เคย	47	97.9	1	2.1
ไม่เคย	446	97.4	12	2.6

ปัจจัยด้านการใช้สารเสพติดพบว่า กลุ่มที่ใช้ยานอนหลับร้อยละ 10.2 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่าคนที่ไม่เคยใช้ยานอนหลับ กลุ่มที่ดื่มกาแฟร้อยละ 3.6 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยดื่ม กลุ่มที่ดื่มสุรามีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 6.7 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยดื่มสุราเลย กลุ่มที่สูบบุหรี่มีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 5.9 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยสูบ ดังแสดงในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านการใช้สารเสพติดของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยด้านการใช้สารเสพติด	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยานอนหลับ				
ไม่เคยใช้	440	98.4	7	1.6
ใช้*	53	89.8	6	10.2
กาแฟ				
ไม่เคยดื่ม	147	100.0	0	0
ดื่ม*	346	96.4	13	3.6
สุรา				
ไม่เคยดื่ม	409	98.3	7	1.7
ดื่ม*	84	93.3	6	6.7
บุหรี่				
ไม่เคยสูบ	461	97.7	11	2.3
สูบ*	32	94.1	2	5.9

* ใช้/ดื่ม/สูบ=ค่อนข้างบ่อย-บ่อยๆ

ปัจจัยด้านการออกกำลังกาย พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้ออกกำลังกายเลยร้อยละ 5.1 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่าคนที่ได้ออกกำลังกายบางวันหรือได้ออกทุกวัน

ปัจจัยด้านการรับประทานอาหาร พบว่ากลุ่มที่รับประทานอาหารไม่ตรงเวลาร้อยละ 4.5 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่ากลุ่มที่รับประทานอาหารตรงเวลา ดังแสดงในตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านการออกกำลังกาย / การรับประทานอาหารของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยด้านการออกกำลังกาย/ การรับประทานอาหาร	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การออกกำลังกาย				
ได้ออกทุกวัน	58	100.0	0	0
ได้ออกบางวัน	324	97.9	7	2.1
ไม่ได้เลย	111	94.9	6	5.1
การรับประทานอาหาร				
ตรงเวลา	259	99.2	2	0.8
ไม่ตรงเวลา	234	95.5	11	4.5

ปัจจัยด้านการทำงาน พบว่า กลุ่มที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยชาย-หญิงร้อยละ 3.6 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่าปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยนอกและหน่วยงานอื่น กลุ่มที่ปฏิบัติงานเวรหมุนเวียนเวรเช้า-บ่าย-ดึก มีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.4 สูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานเฉพาะเวรเช้า กลุ่มที่ไม่มีภาระรับผิดชอบนอกเหนือจากงานประจำมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 2.8 สูงกว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบ และกลุ่มที่อยู่ในหน่วยงานมีบุคลากรปฏิบัติงานไม่เพียงพอมีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 3.3 สูงกว่ากลุ่มที่อยู่ในหน่วยงานมีบุคลากรปฏิบัติงานเพียงพอ กลุ่มที่ไม่เคยได้เพิ่มขึ้นเงินเดือนพิเศษเลย มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 4.5 สูงกว่ากลุ่มที่เคยได้เพิ่มขึ้นเงินเดือน มีความรู้สึกไม่พึงพอใจมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.8 สูงกว่ากลุ่มที่พึงพอใจในงาน กลุ่มที่ไม่เคยได้รับคำชื่นชมจากผู้บังคับบัญชามีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 4.9 สูงกว่าคนที่เคยได้รับคำชื่นชม กลุ่มที่เห็นว่างานไม่มีส่วนช่วยให้เจริญก้าวหน้า มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 6.3 มีภาวะซึมเศร้าสูงกว่ากลุ่มที่เห็นว่างานมีส่วนให้ก้าวหน้า กลุ่มที่มีความรู้สึกภูมิใจในงานเป็นบางครั้งมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 4.4 สูงกว่าคนที่มีความภูมิใจตลอดเวลา ดังแสดงในตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านการทำงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยด้านการทำงาน	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานที่ปฏิบัติ				
หอผู้ป่วยในชาย-หญิง	351	96.4	13	3.6
แผนกผู้ป่วยนอก	37	100.0	0	0
หน่วยงานอื่น	105	100.0	0	0
ลักษณะการปฏิบัติงาน				
หมุนเวียนเวรเช้า-บ่าย-ดึก	255	96.6	9	3.4
เฉพาะเวรเช้า	238	98.3	4	1.7
ภาระงานที่รับผิดชอบนอกเหนือจากงานประจำ				
มี	288	97.6	7	2.4
ไม่มี	205	97.2	6	2.8

ตารางที่ 4.33 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านการทำงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13) (ต่อ)

ปัจจัยด้านการทำงาน	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บุคลากรในหน่วยงานพอเพียงให้บริการ				
ไม่เพียงพอ	356	96.7	12	3.3
เพียงพอ	137	99.3	1	0.7
การเพิ่มขึ้นเงินเดือน				
เคยได้ทุกปี	178	99.4	1	0.6
เคยได้ทุก 2-5 ปี	211	95.5	10	4.5
เคยได้ทุกมากกว่า 5 ปี	79	98.9	1	1.1
ไม่เคยได้	14	93.3	1	6.7
ความพึงพอใจในงาน				
พอใจ	314	98.1	6	1.9
ไม่พอใจ	179	96.2	7	3.8
ได้รับคำชื่นชมจากผู้บังคับบัญชา				
เคย	435	97.8	10	2.2
ไม่เคย	58	95.1	3	4.9
ความรู้สึกภูมิใจในงาน				
รู้สึกตลอดเวลา	248	99.2	2	0.8
รู้สึกเป็นบางครั้ง	239	95.6	11	4.4
ไม่รู้สึกภูมิใจ	6	100.0	0	0
โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน				
มี	418	98.1	8	1.9
ไม่มี	75	93.8	5	6.3

ปัจจัยด้านสังคม / สิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มที่ไม่มีผู้ที่ไว้วางใจให้คำปรึกษาเลยมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 13.6 สูงกว่ากลุ่มที่มีผู้ที่ไว้วางใจให้คำปรึกษา และกลุ่มไม่ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 5.9 กลุ่มที่เคยทะเลาะหรือขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 4.4, 2.8 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยทะเลาะหรือขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน กลุ่มที่ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ทำงานไม่ปลอดภัยมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.6 สูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ดังแสดงในตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านสังคม / สิ่งแวดล้อม ของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านสังคม				
มีผู้ที่ไว้วางใจให้คำปรึกษาในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว				
มี	474	97.9	10	2.1
ไม่มี	19	86.4	3	13.6
การยอมรับจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานในความสามารถ				
ได้รับ	477	97.5	12	2.5
ไม่ได้รับ	16	94.1	1	5.9
เคยทะเลาะหรือมีข้อขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา				
เคย	131	95.6	6	4.4
ไม่เคย	362	98.1	7	1.9
เคยทะเลาะหรือมีข้อขัดแย้งกับผู้ร่วมงาน				
เคย	176	97.2	5	2.8
ไม่เคย	317	97.5	8	2.5
ด้านสิ่งแวดล้อม				
สภาพแวดล้อมในการทำงาน				
ปลอดภัย	279	98.2	5	1.8
ไม่ปลอดภัย	214	96.4	8	3.6

ด้านปัจจัยครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ที่พักอาศัยเป็นบ้านของตนเองและบ้านญาติ/ที่อื่นๆ มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 3.7 เท่ากัน สูงกว่ากลุ่มที่พักหอพักโรงพยาบาล กลุ่มที่ขัดแย้งกันเล็กน้อย/ทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 7.0 สูงกว่ากลุ่มที่ความสัมพันธ์ในครอบครัวส่วนใหญ่รักใคร่กันดี และกลุ่มที่คนในครอบครัวต้องจากกันนานๆ มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 4.9 สูงกว่ากลุ่มที่คนในครอบครัวไม่ต้องจากกันนานๆ กลุ่มที่มีภาวะสูญเสียบุคคลที่สำคัญในชีวิตมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 4.4 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาวะสูญเสียบุคคลที่สำคัญในชีวิต ดังแสดงในตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัวของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยด้านครอบครัว	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่อาศัย				
หอพักโรงพยาบาล	232	98.7	3	1.3
บ้านของตนเอง	209	96.3	8	3.7
บ้านญาติ/ที่อื่นๆ	52	96.3	2	3.7
บรรยากาศความสัมพันธ์ในครอบครัว				
รักใคร่กันดี	395	98.3	7	1.7
เรื่อยๆ ไม่ถึงกับรักใคร่กันมาก	45	95.7	2	4.3
ขัดแย้งกันเล็กน้อย/ทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆ	53	93.0	3	7.0
ท่านและบุคคลในครอบครัวต้องจากกันนาน				
ใช่	98	95.1	5	4.9
ไม่ใช่	395	98.0	8	2.0
การประสบภาวะสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิต				
มี	43	95.6	2	4.4
ไม่มี	450	97.6	11	2.4

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่ากลุ่มที่มีหนี้สินและภาระผ่อนส่งมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.1 สูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีหนี้สิน กลุ่มที่มีรายได้ไม่พอใช้และมีหนี้สินมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 9.1 สูงกว่ากลุ่มอื่น โดยที่กลุ่มที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัวลำพังคนเดียวมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 2.3 น้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ต้องหาเลี้ยงครอบครัวลำพังคนเดียว กลุ่มที่ไม่พอใจในค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน มีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.4 สูงกว่ากลุ่มที่พอใจในค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน และกลุ่มที่สภาพเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อครอบครัวมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 4.3 สูงกว่ากลุ่มที่สภาพเศรษฐกิจไม่มีผลกระทบต่อครอบครัว กลุ่มที่ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน มีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 12.1 สูงกว่ากลุ่มที่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ดังแสดงในตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หนี้สินและภาระต้องผ่อนส่ง				
มี	348	96.9	11	3.1
ไม่มี	145	98.6	2	1.4
รายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย				
พอใช้เหลือเก็บ/ไม่เหลือเก็บ	396	98.8	5	1.2
ไม่พอใช้แต่ไม่มีหนี้สิน	27	96.4	1	3.6
ไม่พอใช้และมีหนี้สิน	70	90.9	7	9.1
หาเลี้ยงครอบครัวโดยลำพัง				
ใช่	85	97.7	2	2.3
ไม่ใช่	408	97.4	11	2.6
พอใจในค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน				
พอใจ	265	98.1	5	1.9
ไม่พอใจ	228	96.6	8	3.4

ตารางที่ 4.36 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าจำแนกตามปัจจัยด้านเศรษฐกิจของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช (n=13) (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	ภาวะซึมเศร้า			
	ไม่มี		มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพเศรษฐกิจและสังคมมีผลกระทบต่อครอบครัว				
มี	244	95.7	11	4.3
ไม่มีผล	249	99.2	2	0.8
สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข				
ปกติ	193	98.0	4	2.0
ไม่ปกติ	51	87.9	7	12.1

ส่วนที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพกับภาวะซึมเศร้าของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

จากตารางที่ 4.37 พบว่า กลุ่มที่มีภาวะสุขภาพไม่ดี ร้อยละ 5.2 มีภาวะซึมเศร้ามากกว่า โดยที่กลุ่มที่มีสุขภาพดีและสุขภาพดีเยี่ยมไม่มีภาวะซึมเศร้า

ตารางที่ 4.37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพกับภาวะซึมเศร้าของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช

ระดับภาวะสุขภาพ	ภาวะซึมเศร้า	
	ไม่มี	มี
สุขภาพดีเยี่ยม	133(100.0)	0
สุขภาพดี	125(100.0)	0
สุขภาพไม่ดี	235(94.8)	13(5.2)